

Bouwen aan een mooier Lisse

Verkiezingsprogramma gemeenteraad Lisse GroenLinks-PvdA 2026-2030

Inhoudsopgave

Een betaalbaar huis voor iedereen	3
Een armoedevrije gemeente	4
Een fijne buurt.....	6
Een groene economie.....	8
Betrouwbare en transparante gemeente.....	11
Onze speerpunten	12

Een betaalbaar huis voor iedereen

Het kan toch niet zo zijn dat we kijken naar de woningnood maar er te weinig aan doen?

Het is voor ons prioriteit nummer één dat woningzoekenden in onze gemeente zo snel mogelijk een eigen plek kunnen vinden. Wij willen dat de gemeente zich nog meer inzet voor het bouwen van betaalbare woningen. Daarom streven we naar een prijs van drie ton voor woningen voor starters. Om dit mogelijk te maken moeten er ook hogere gebouwen (8 tot 10 verdiepingen) kunnen komen en moet waar nodig bollengrond gebruikt worden. In bollen kun je niet wonen! We willen dat woningzoekenden ook invloed krijgen op wat er gebouwd wordt, daarom stellen we een woningzoekendenraad voor.

Daarnaast willen we actief op zoek naar andere manieren om zoveel mogelijk mensen een eigen plek te geven. Bijvoorbeeld het splitsen van woningen zoals is gebeurd aan het Rembrandtplein, flexwoningen zoals in Teylingen en het ombouwen van leegstaande (kantoor)panden (zoals de Zwaan). Woonvormen zoals de Knarrenhof juichen we toe. Zoals regionaal afgesproken geven we alleenstaanden die een eengezinswoning achter laten voorrang op nieuwe appartementen. Onze regio herbergt veel arbeidsmigranten. Huisvesting is in onze regio nog steeds niet goed geregeld, met het risico op uitbuiting. We zetten druk op een goede oplossing.

Dus:

- **Hoger bouwen (8 tot 10 verdiepingen) om betaalbare woningen te bouwen**
- **Bouwen op bollengrond beperkt mogelijk maken**
- **Woningzoekendenraad**
- **Splitsen en flexwoningen**

Een armoedevrije gemeente

Het kan toch niet zo zijn dat degenen die recht hebben op financiële hulp, het niet krijgen?

Ons doel is een gemeente zonder armoede. In Lisse leven 400 huishoudens (600 personen) van het sociaal minimum; 1100 huishoudens hebben een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Er zijn diverse regelingen voor minima, maar ook voor 'werkende armen'. Denk aan de energietoeslag in 2022 en 2023 en het landelijk Noodfonds energie. Die laatste was snel uitgeput en de eerste werkte onvoldoende. Te vaak maken mensen die er voor in aanmerking komen, geen gebruik van die regelingen.

Op zich is dat logisch: ze zijn te druk met de zorg voor het dagelijks bestaan en hebben stress om elke maand weer rond te komen. De reguliere berichtgeving over ondersteunende regelingen bereikt hen niet. Hoe bereiken we deze groep wel? Hoe krijgen we zicht op de onzichtbare groepen? GroenLinks-PvdA pleit voor een gerichte campagne, waar overigens ook anderen van kunnen profiteren. Het gaat om een actieve benadering met laagdrempelige ondersteuning, waarbij juist niet de gebruikelijke kanalen worden gebruikt, maar waarbij een grote rol is weggelegd voor de sociale media.

Onderdeel van die campagne is een kaart, die elk kind uit naam van de burgemeester ontvangt in groep 1 aan het begin van het schooljaar. Daarop staat wanneer een gezin voor welke vergoeding in aanmerking kan komen en hoe en waar je die moet aanvragen. Kinderen in groep 8 krijgen opnieuw zo'n kaart met het oog op de uitgaven voor het vervolgonderwijs. Verder volgen we het voorbeeld van Alphen aan de Rijn met haar waaier 'Appeltje voor de dorst'. Daarin staan zeer overzichtelijk alle regelingen inclusief contactgegevens. Deze moet ook in diverse talen beschikbaar zijn.

Aanvragen voor kwijtschelding lokale belastingen, zowel van het Waterschap als van de Gemeente, worden via één aanvraag mogelijk. Dit geldt ook voor andere aanvragen van 'minimaregelingen' zoals bijvoorbeeld individuele inkomenstoeslag, collectieve zorgverzekering en regelingen van derden. De ISD informeert zijn cliënten door hen actief te wijzen op die mogelijkheden. Twaalf procent van de Lissers is laaggeletterd, hetgeen betekent dat deze groep niet of nauwelijks een formulier begrijpt, laat staan kan invullen. Daarom moet dit eenvoudiger en makkelijker kunnen. Hulp bij het invullen moet actief worden aangeboden, door verwijzing naar bijvoorbeeld het meedenkersnetwerk, Papierwinkel en Humanitas. De Lisserpas moet de toegankelijkheid verbeteren, maar is er nog steeds niet. Vooruitlopend op de Lisserpas zal Lisse gaan deelnemen aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Zo worden sport en cultuur goedkoper meer toegankelijk voor volwassenen met een laag inkomen. Dit in navolging van het Jeugdfonds Sport en Cultuur dat al beschikbaar is voor jongeren in Lisse.

Om stigmatisering tegen te gaan moeten er ook andersoortige kortingen op de pas kunnen. Dat kan mogelijk in samenwerking met de lokale middenstand.

Als mensen toch in de problemen komen willen we dat ze snel en goed geholpen worden. En we pleiten voor een verhoging van de individuele inkomenstoeslag van honderd euro per kind per jaar.

We willen kansarme jongeren perspectief bieden en meteen ingrijpen als iemand dreigt te ontsporen. Daarom bezuinigen we niet op het buurt- en jongerenwerk.

We willen met de ISD en maatschappelijke (hulpverlenings)organisaties in gesprek hoe we er voor kunnen zorgen dat degene die voor een voedselpakket in aanmerking komen, er ook gebruik van maken. De voedselbank bedruipt zichzelf, maar heeft geen definitief onderkomen. Samen met de voedselbank willen we er voor zorgen dat de gemeente actie onderneemt om naar een goede en definitieve oplossing te zoeken en die te vinden.

Dus:

- **We ondernemen stappen (campagne) met als doel degenen die voor een ondersteuning in aanmerking komen, die ook echt krijgen**
- **Toegang tot de regelingen kan eenvoudiger, door vereenvoudiging van invulformulieren en hulp bij het invullen actief aan te bieden**
- **We blijven pleiten voor een Lisserpas, zodat ook mensen met een kleine beurs kunnen meedoen aan culturele en sportieve activiteiten**
- **Definitief onderkomen voor de voedselbank**

,

Een fijne buurt

Het kan toch niet zo zijn dat je niet eens je burens kent?

In de eigen buurt moet je je fijn, veilig en gezien voelen, niet alleen je burens kennen, maar ook anderen in je wijk. Steeds vaker nemen inwoners het initiatief om leefbaarheid en welzijn in hun wijk te verhogen. In de Componistenwijk loopt nu het project 'zorgzame wijk'. Het doel is om onderlinge betrokkenheid tussen buurtbewoners te vergroten, om eenzaamheid tegen te gaan en om elkaar zo nodig te helpen. We zien dat het werkt. Men kijkt naar elkaar om en onderneemt dingen samen. Daarom willen we in alle wijken deze initiatieven ondersteunen, zodat in heel Lisse zorgzame buurten komen.

De samenleving kan niet zonder bewonersinitiatieven, lokale netwerken en maatschappelijke organisaties. Daarom willen we meer vertrouwen, samenwerking en ondersteuning vanuit de gemeente voor alle goede ideeën die vanuit de samenleving zelf ontstaan.

We hebben de ambitie om een dementievriendelijke gemeente te worden, met een publieke ruimte die goed op hen is ingericht.

We vinden het belangrijk dat er door de gemeente heen, vooral in de winkelstraten en openbare ruimtes voldoende toegankelijke hygiënische toiletten zijn.

Kunst en cultuur zijn een onmisbaar onderdeel van de samenleving. Ze geven kleur en dagen je uit. En het maakt onze gemeente aantrekkelijk en leefbaar. Daarom vindt GroenLinks-PvdA dat kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Floralis is een geliefde plek in Lisse voor jong en oud. Met film, theater en optredens brengt het mensen samen. Het is niet alleen een cultureel podium, maar ook een ontmoetingsplek die we koesteren. Door het accommodatiebeleid is Bescal wegbezuinigd als exploitant van de accommodaties en moet de exploitatie nu commercieel uitgevoerd worden. GroenLinks-PvdA heeft grote twijfels of dit met Floralis goed zal gaan en zal voortdurend alert blijven op ontwikkelingen rond exploitatie en gebruik van de Mijnsaal.

De huidige trend om alles dat met cultuur te maken heeft te vermarkten en er geen geld voor over te hebben, baart ons zorgen. Daarom pleit GroenLinks-PvdA voor een stevige discussie over de vraag: hebben we geld over voor cultuur?

GroenLinks-PvdA staat pal voor onze bibliotheek: het is een laagdrempelige ontmoetings- en leerplaats voor alle Lissers, van jong tot oud en van geboren en getogen Lissers tot zij die Lisser zijn geworden. Statushouders ontmoeten er taalmaatjes waardoor het inburgeringsproces makkelijker kan verlopen. En er zijn talloze activiteiten om laaggeletterdheid en analfabetisme aan te pakken. De bibliotheek heeft een belangrijke toegevoegde waarde voor de Lissese samenleving en daarom is een stevig fundament belangrijk. Dat gaat niet vanzelf. Jarenlang is er bezuinigd en alweer dreigen er bezuinigingen. GroenLinks-PvdA wil dat de Rijksbijdrage voor de bibliotheek ook werkelijk wordt uitgegeven aan de bibliotheek.

In Nederland bestaat al geruime tijd een grote opgave om vluchtelingen en ontheemden uit diverse delen van de wereld op te vangen. Dit vanuit medemenselijkheid, maar ook uit solidariteit naar alle andere gemeenten die moeten voldoen aan de Spreidingswet. Het is een wettelijke taak en humanitaire opdracht en wij vinden nadrukkelijk dat Lisse hierbij ook een aandeel moet leveren.

We kiezen voor een opvanglocatie met een flexibel karakter dat bruikbaar is voor meerdere groepen, zoals arbeidsmigranten, starters, statushouders en andere mensen die om

hoogdringende reden huisvesting nodig hebben. We willen ook dat omwonenden worden betrokken bij het ontwikkelen van de locatie.

Dus:

- **We ondersteunen en stimuleren initiatieven vanuit bewoners om het project zorgzame wijken in alle buurten te realiseren**
- **Hygiënische openbare toiletten vooral in het winkelgebied**
- **Op de raadsagenda: hebben we geld over voor kunst en cultuur?**
- **Bibliotheek erkennen als instituut met belangrijke toegevoegde waarde; niet op bezuinigen**

Een groene economie

Het kan toch niet zo zijn dat mensen met lagere inkomens de hoogste energierekening hebben?

Ook in Lisse merken we de gevolgen van klimaatverandering zoals extreme hitte, heftige regenbuien en langdurige droogte. We zullen ons blijven richten op het voorkomen van nóg ergere klimaatverandering. Daarom willen we ons blijven inzetten om onze CO₂-uitstoot te beperken, de doelen van de RES te halen en in 2030 energieneutraal te zijn. Dit kan met hulp van de CO₂-prestatieladder, zoals in Teylingen. Verduurzaming van panden is belangrijk én zorgt bij inwoners en bedrijven voor een lagere energierekening. We pakken dit op een sociale manier aan, te beginnen bij de lage inkomens en wijken met veel armoede. We gaan door met energiecoaches, die adviseren bij verbouwing, verhuizing of verduurzaming. Zij komen ook beschikbaar voor advies aan ondernemers.

Er wordt nu regionaal onderzoek gedaan of aardwarmte een efficiënte en duurzame manier kan zijn om bedrijven en huizen te verwarmen. We willen hierover zo snel mogelijk duidelijke antwoorden en gaan hier alleen mee verder als dit betaalbaar is voor iedereen. We willen vóór 2027 duidelijkheid geven over welke wijken voor 2035 van het gas af moeten.

Voor de opwek van elektriciteit zullen we ons deel bijdragen met windmolens en/of zonnepanelen, zoals de meerderheid van de Lissers heeft uitgesproken. We gaan actief zoeken naar locaties hiervoor, in samenspraak met andere gemeenten en de provincie. Voor ons zijn voorwaarden dat de gemeenschap financieel meeprofiteert en dat de omliggende natuur wordt verbeterd. De techniek staat niet stil, en zeker niet bij de ontwikkeling van energieopwekking. We houden vinger aan de pols, met name onderzoeken we de mogelijkheid van kleine privé-windmolens. Om netcongestie tegen te gaan, stimuleren we bedrijven om samen te werken in energieclusters.

Ook willen we een duidelijk pad naar een circulaire economie. De gemeente gaat circulair inkopen en circulariteit wordt in alle aanbestedingen een criterium. GroenLinks-PvdA wil daarom onderzoek laten doen over de afvalstromen met het doel na te gaan welke methode zorgt voor de beste scheiding van afval. We willen educatie en bewustwording van afval scheiden aanjagen, onder meer op (semi)publieke locaties, zoals scholen, de bibliotheek en sportfaciliteiten. Dat is niet alleen goed voor het milieu, maar zorgt ook voor goedkoper vuilnisophalen.

Belangrijk voor het halen van de duurzaamheidsdoelen is de manier van ons verplaatsen. We geven voorkeur aan wandelen en fietsen, daarna openbaar vervoer, dan essentieel (economisch) vervoer en pas als laatste gemotoriseerd personenvervoer. Om hier uitvoering aan te geven willen we de stoepen en fietspaden eindelijk eens renoveren/verbeteren en waar mogelijk (bijvoorbeeld bij de scholen) veiliger maken. We blijven ons inzetten voor een treinstation en betere busverbindingen in Lisse. We zijn vooralsnog geen voorstander van de Poelweg, maar wachten het onderzoek naar de effecten daarvan af. Ons centrum willen we zoveel mogelijk autoluw maken. Enkele stappen die hieraan bij kunnen dragen zijn het invoeren van 30km per uur als norm, betaald parkeren, autoverkeer als gast en bepaalde wegen afsluiten voor auto's. Dit geeft meer veiligheid en ruimte voor natuur en spelende kinderen. Helaas is het klimaat al aan het veranderen en dat gaat door in de komende jaren. Daarom bereiden we ons hierop voor door de leefomgeving aan te passen. Iedere renovatie of

aanpassing in de openbare ruimte levert méér groen, biodiversiteit en klimaatbestendigheid op. We zetten ons in voor een beter groen beleid en betere communicatie met burgers over het gevoerde beleid. We willen een proef doen waarbij inwoners samen met de gemeente een groenbeheerplan maakt, waarbij inwoners zelf mee kunnen helpen en bepalen.

We gaan de openbare ruimte aanleggen en verzorgen volgens de principes van ecologisch beheer. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door op het plein voor het gemeentehuis meer groen te planten. We gaan 10% van de stenen op straat en stoep vervangen door groen. Ook in het buitengebied zetten we ons in voor een verbetering van de omgeving. Daarom gaan we samen met andere partijen heggen, beken en houtwallen herstellen. Dit past ons inziens ook uitstekend binnen de doelstellingen van Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM), waar geld genoeg in kas is om dit te realiseren.

Water is nodig voor groene en aantrekkelijke wijken, parken, natuur- en recreatiegebieden. Ruimte voor water is ook nodig om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Dat betekent dat water nadrukkelijker en (mede)sturend wordt bij de inrichting van de gemeentelijke omgeving en het buitengebied. De waterkwaliteit kan worden verbeterd door aanleg van natuurlijke oevers, tegengaan van vervuiling door microplastics, zwerfafval en bestrijdingsmiddelen. Lisse staat bekend om de bollenteelt. Deze sector is continu aan het innoveren. Wij erkennen het belang hiervan voor de regio en willen samen met de tuinders en kwekers het voortouw nemen richting een duurzame biologische bollenteelt. We willen een concreet stappenplan richting emissieloze teelt. We benutten de mogelijkheden van de Omgevingswet om teelten waarbij veel pesticiden worden gebruikt te verbieden en bufferzones in te stellen rond woningen, scholen en natuurgebieden.

We willen ons inzetten voor een schonere lucht. Dit doen we door de stookwijzer leidend te maken (zoals in Amersfoort), op weg te gaan naar een rookvrije generatie en rookvrij centrumgebied, en aandacht te hebben voor de nadelige gevolgen van Schiphol. We zijn blij met het landelijk vuurwerkverbod dat vanaf de jaarwisseling 2026/2027 geldt. We denken graag samen met inwoners en ondernemers na over alternatieven, zoals een centrale lichtshow.

Om de commercialisering op straat een halt toe te roepen, staan we reclame voor zaken als gokken, vliegen en fossiele industrieën niet meer toe op de openbare weg.

Dus:

- **Bij verduurzaming van woningen beginnen we bij mensen met lage inkomens en wijken met de meeste armoede**
- **De gemeenschap profiteert financieel mee van zonne- en windprojecten**
- **Betere busverbindingen, centrum autoluw, auto als gast in de wijken (30 km zones)**
- **Proef: inwoners en gemeente maken samen een groenbeheerplan; inwoners helpen zelf mee in onderhoud**
- **Meer groen in de gemeente, te beginnen op het plein voor het gemeentehuis**
- **Vuilnis beter scheiden: goed voor milieu en portemonnee**
- **Een concreet stappenplan naar een duurzame bollenteelt**

Betrouwbare en transparante gemeente

Het kan toch niet zo zijn dat je als Lisser de brieven van je eigen gemeente niet begrijpt?

Voor een gezonde democratie is het essentieel dat iedereen zich gehoord voelt. Dat iedereen die dat wil, kan deelnemen, en dat de belangen van al onze inwoners worden behartigd en verdedigd. We zetten meer in op burgerparticipatie/-beraad: Lissers weten vaak zelf goed wat er in hun eigen omgeving speelt en welke oplossingen er mogelijk zijn. Vooraf maken we duidelijke afspraken wat er met de mening van de inwoners wordt gedaan. Daarnaast krijgen initiatieven van burgers actieve steun van de gemeente, zoals bij de Knarrenhof en de Energie Coöperatie Lisse. Inwoners krijgen de mogelijkheid om een onderwerp op de raadsagenda te zetten. Voor dit burgerinitiatief moeten ze 100 handtekeningen verzamelen.

De betrouwbaarheid en transparantie van het bestuur is van belang om het vertrouwen van de Lissers te krijgen en te houden. De gemeente gebruikt taal die iedereen kan begrijpen.

Bij de vorming van coalities moet een onafhankelijke, externe informateur worden ingezet. Bij de keuze voor wethouders staan bestuurlijke kwaliteiten voorop. Alle raadsleden moeten gelijke en goede toegang tot informatie hebben om hun controlerende rol goed te vervullen. De gemeenteraad controleert actief het beleid”.

Een sterke lokale democratie vereist dat de raad haar controlerende, kaderstellende en vertegenwoordigende taken goed kan uitvoeren. Ambtelijke stukken moeten SMART geformuleerd zijn voor meetbare resultaten. Er moet meer aandacht komen voor de besluitvorming rond gemeenschappelijke regelingen, die democratisch controleerbaar moeten blijven. Daarom worden naast cijfers ook kwalitatieve doelen in de begroting opgenomen, die jaarlijks worden getoetst en bijgestuurd op basis van de jaarrekening.

GroenLinks-PvdA streeft naar een solide en realistisch financieel beleid. De meerjarenbegroting mag geen tekorten tonen en moet financiële tegenvallers kunnen opvangen. Lokale lasten blijven bij voorkeur laag, met solidariteit en rechtvaardigheid als uitgangspunten: de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.

De financiële positie van Lisse blijft kwetsbaar. We zoeken actief naar extra inkomsten, zoals een zogeheten gemaklijkhedenretributie. Een heffing van één euro per bezoeker van Keukenhof levert de gemeente bijna anderhalf miljoen extra inkomsten per jaar op. Tot slot beperken we veel te hoge externe inhuur en zetten in op meer expertise binnen HLT.

Dus:

- **Eenvoudig taalgebruik door gemeente**
- **Lissers kunnen onderwerpen op de raadsagenda zetten (ondersteund door 100 handtekeningen)**
- **We gaan actief op zoek naar inkomsten voor de gemeente, te beginnen bij Keukenhof**
- **Externe inhuur beperken**

Onze speerpunten

Speerpunt 1: Wonen

In bollen kan je niet wonen. De hoogte in en zo nodig bouwen op bollengrond voor voldoende betaalbare woningen.

Speerpunt 2: Armoedevrij Lisse

Ondersteuningsregelingen écht bereikbaar maken voor wie ze bestemd zijn.

Speerpunt 3: Een groene en toegankelijke leefomgeving

Goede stoepen, meer ruimte voor groen en centrum autoluw

Speerpunt 4: Het huishoudboekje op orde

Eén euro per bezoeker van Keukenhof levert 1.5 miljoen op die we kunnen inzetten voor armoedebestrijding en lagere lasten

Wat we ook belangrijk vinden:

- Toegankelijke openbare toiletten
- Geen Poelweg, tenzij die aantoonbaar verbetering voor de streek betekent
- Emissieloze bollenteelt in 2030
- Financieel solide, heffing op de Keukenhof (met 1 euro per kaartje levert 150 euro per huishouden op)
- Grip op HLT, externe inhuur beperken
- Meer woningen splitsen en flexwoningen
- Niet bezuinigen op de bibliotheek
- Beter openbaar vervoer
- Lisserpas
- Gemeenschap profiteert van zonne- en windprojecten
- Beter afvalscheiden
- Woningzoekendenraad